

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 484/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kotimaisen osaamisen hyödyntämisestä sote-uudistuksen laajoissa ICT-hankkeissa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pia Kauman /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 484/2021 vp:

Millä tavoin hallitus aikoo hyödyntää kotimaista ICT-osaamista sote-uudistukseen liittyvissä suurissa potilastietojärjestelmissä ja muissa tietojärjestelmähankkeissa,

miten hallitus aikoo varmistaa ja seurata sote-tietojärjestelmähankkeiden hinta-arvioissa pysymistä,

miten hallitus aikoo kehittää sote-tietojärjestelmähankintoja helppokäyttöisyyden, potilasturvallisuuden, huoltovarmuuden sekä kansallisen osaamisen kehittämisen näkökulmasta ja

miten hallitus aikoo parantaa kotimaisten sote-tietojärjestelmätoimittajien asemaa hankintamenettelyissä ja tukea toimialan kasvua ja vientiedellytyksiä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hyvinvointialueet vastaavat itsehallinnollisina toimijoina omista asiakas- ja potilastietojärjestelmistään ja niiden hankinnasta. Valtio tulee myöntämään hyvinvointialueille valtionavustusta sote-uudistuksesta johtuvien ICT-muutosten toimeenpanoon. Hyvinvointialueet päättävät, mistä ja minkälaista ICT-osaamista ne hankkivat muutoshankkeisiinsa. Valtionavustusta ei voi käyttää uusien asiakas- ja potilastietojärjestelmien hankintaan, vaan hyvinvointialueen tulee rahoittaa ne itse.

Valtio tulee hankkimaan hyvinvointialueiden yhteiskäyttöisiä (esimerkkeinä Omaolo- ja 116117-palvelut) ICT-palveluja DigiFinland Oy:ltä, joka alihankkii niitä parhaiksi katsomiltaan ICT-yrietyksiltä.

Hankinnat tulee toteuttaa hankintalainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Lähtökohtaisesti ei ole mahdollista sulkea pois ulkomaista alkuperää olevia yrityksiä tarjouskilpailuista. Käytännössä kuitenkin isoissa tietojärjestelmähankkeissa edellytetään hyvää suomalaisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän, sen lainsäädännön sekä kansallisten ICT-vaatimusten tuntemusta. Näin ollen riittävä suomalainen osaaminen on käytännössä välttämätöntä, jotta kilpailutuksissa voi pärjätä.

Sosiaali- ja terveysministeriö, sisäministeriö ja valtiovarainministeriö käyvät vuosittain kunkin hyvinvointialueen kanssa neuvottelut, joissa seurataan, arvioidaan ja ohjataan strategisella tasolla hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämistä. Hyvinvointialue laatii vuosittain investointisuunnitelman, jonka hyväksymisestä päättävät sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö. Hyväksytty investointisuunnitelma on edellytyksenä hyvinvointialueen uusille investoinneille ja omaisuuden luovutuksille. Suuret tietojärjestelmähankkeet kuuluvat investointien ohjausmenettelyn piiriin.

Päävastuu tietojärjestelmähankinnoista on tulevilla hyvinvointialueilla. Järjestämisvastuun koostuminen nykyistä suuremmille organisaatioille luo hankintaorganisaatioille edellytyksiä onnistua hankinnoissa aiempaa paremmin.

Asiakas- ja potilastietojärjestelmiä säädellään erityisesti asiakastietolaila. Lain nojalla Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos antaa organisaatioita ja tietojärjestelmätoimittavia sitovia viranomaismääräyksiä. Nämä koskevat mm. asiakas- ja potilastietojen käsittelyssä käytettäviä tietorakenteita, tietoturvasuunnitelmia sekä ns. olennaisia vaatimuksia tietojärjestelmille. Olennaiset vaatimukset pitävät sisällään erityisesti tietoturvaan liittyviä velvoittavia vaatimuksia. THL valmistellee määräykset laajassa viranomaisyhteistyössä mm. Kyberturvallisuuskeskuksen ja Valviran kanssa. Käyttöön otettavien järjestelmien on läpäistävä tietoturvallisuuden arviointilaitoksen auditoinnit sekä Kelan Kanta-palveluihin liittyvä yhteistestaus. Valvira valvoo tietojärjestelmien vaatimustenmukaisuuden toteutumista.

Hallitus on tukenut tällä vaalikaudella digitalisaation ja tiedonhallinnan kehittämistä merkittävästi ns. SOTE-rakenneuudistushankkeissa sekä tulevaisuuden SOTE-keskusohjelmassa. Kehittämisessä on keskitytty perustason sosiaali- ja terveyspalveluiden toiminnan kehittämiseen ja asiakaslähtöisyyden lisäämiseen digitaalisten toimintamallien ja sähköisten palveluiden käyttöönotossa. Lisäksi hankkeissa on käyttöön otettu valtakunnallisia toimintamalleja ja määrittelyitä liittyen erityisesti asiakas- ja potilastietojen käsittelyyn sekä vahvistettu erityisesti sosiaalihuollon henkilöstön tiedonhallintaosaamista.

Terveysalan TKI kasvustrategian mukaisesti kansallisen kehityksen yhteydessä tunnistetaan ja tuetaan kasvu- ja vientimahdollisuuksia omaavia kokonaispalvelukonsepteja ja -ratkaisuja. Kasvustrategian uudessa tiekartassa tällaisiksi on määritelty esimerkiksi sote-tietoon perustuvat tutkimus- ja analytiikkapalvelut, ikäihmisten kotona asumista tukeva teknologia sekä innovatiiviset seuranta- ja tukiratkaisut hyvinvoinnin ylläpitämiseen. Kehitetään palvelukonseptien Suomi-brändiä, kootaan ja kehitetään yhteistä tarjoamaa sekä toteutetaan yhteisiä viennin edistämistoi-
mia.

Helsingissä 28.9.2021

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru